

واکاوی عملکرد رئیس اداره مسلمانان قفقاز پاشازاده؛ مأمور سکولارسازی جامعه مسلمان جمهوری آذربایجان

واکاوی عملکرد رئیس اداره مسلمانان قفقاز پاشازاده؛ مأمور سکولارسازی جامعه مسلمان جمهوری آذربایجان

هگزارش آران نیوز به نقل از روزنامه کیهان؛ روزنامه جمهوری اسلامی در تاریخ ۹۶/۵/۲۸ (در شماره ۱۹۸۴۶) مطلبی با عنوان «عناصر نامطلوب را زینت‌المجالس نکنیم» منتشر نموده و از حضور شخصی به نام «... شکور پاشازاده» از جمهوری آذربایجان در مراسم تحلیف رئیس‌جمهوری اسلامی ایران انتقاد کرده بود و متعاقب آن در تاریخ ۹۶/۶/۹ جوابیه‌ای تحت عنوان «پاسخ انجمن دوستی ایران و آذربایجان به مقاله روزنامه جمهوری اسلامی» در این رسانه مکتوب منعکس گردید که مطالعه دو مطلب فوق و مشاهده برخی نکات قابل تامل و نیازمند تبیین؛ انگیزه نگارش این سطور گردید.

الف) هر چند انتقاد از حضور «... شکور پاشازاده» در مراسم تحلیف ریاست جمهوری با هدف پرهیز از تکرار آن در برنامه‌های مشابه به دلیل تبعات منفی این حضور از جمله خدشه‌دار شدن اعتماد طیف دیندار جمهوری آذربایجان نسبت به جمهوری اسلامی ایران و برخی دلایل دیگر؛ امری معقول و منطقی محسوب می‌گردد؛ لیکن برخی ادعاهای مطروحه در ذیل آن از جمله ادعای اینکه «پاشازاده منشأ همه مشکلات مذهبی برای مردم متدین جمهوری آذربایجان است»؛ منطبق با واقع ارزیابی نمی‌شود. طبیعی است محدودیت‌های مذهبی مردم جمهوری آذربایجان به عنوان دومین کشور شیعی دنیا؛ دلایل مختلف داخلی و خارجی دارد که تنها یکی از آن دلایل؛ سیاستها و اقدامات «... شکور پاشازاده» به عنوان رئیس اداره مسلمانان قفقاز می‌باشد که در این نوشتار به برخی از این نوع اقدامات اشاره خواهد شد.

ب) مهم‌ترین موضوعی که محل اختلاف نویسندگان دو مطلب یاد شده محسوب می‌گردد، نوع رابطه «... شکور پاشازاده» با رژیم صهیونیستی می‌باشد؛ که در این خصوص بایستی گفت: ارتباط «... شکور پاشازاده» با رژیم صهیونیستی موضوعی نیست که قابل کتمان باشد و فقط یک جست‌وجوی ساده اینترنتی می‌تواند مواردی از این ارتباط را نشان دهد؛ هرچند اهتمام «... شکور پاشازاده» بر مخفی ماندن این نوع روابط بوده است. ملاقات خاخام آبراهام کوپر معاون مرکز صهیونیستی «سیمون ویزنتال آمریکا» با «پاشازاده» در بهمن‌ماه سال ۱۳۹۴ در باکو و ابراز خرسندی وی از همراهی رئیس اداره مسلمانان قفقاز با صهیونیست‌ها؛ انتشار تصویر «پاشازاده» در کنار «یونا متزگر» خاخام اعظم سابق اسرائیل در یک کنفرانس بین‌المللی؛ ملاقات رئیس‌اداره مسلمانان قفقاز با «آریه گوت» رئیس «سازمان صهیونیستی طرح‌های جامعه بین‌المللی» که اخبار آن در رسانه‌های آذری منتشر گردیده (۱) و مواردی از این دست به خوبی نشانگر روابط وی با محافل صهیونیستی است. (البته واقعیت‌های دیگری نیز در این خصوص وجود دارد که تا کنون رسانه‌ای نشده و نگارنده هم علاقه‌ای به انتشار آنها ندارد و صرفاً نمونه‌هایی که تا کنون در این خصوص رسانه‌ای شده مورد اشاره قرار گرفت)؛ درخصوص اظهار نظر انجمن دوستی درخصوص حضور «... شکور پاشازاده» در مراسم روز قدس هم بایستی گفت: اداره مسلمانان قفقاز در ارتباط با مسائل سیاسی- اجتماعی مرتبط با دین به عنوان «سوپاپ اطمینان» حاکمیت سکولار جمهوری آذربایجان عمل می‌کند. دولت جمهوری آذربایجان که از یک سو عضو سازمان همکاری‌های اسلامی است و از سوی دیگر پیوندهای عمیق اقتصادی؛ نظامی و امنیتی با رژیم صهیونیستی برقرار نموده است؛ همه‌ساله در روز جهانی قدس مانع شکل‌گیری تجمع ضدصهیونیستی در مقابل سفارت این رژیم می‌گردد و ضمن مسدود نمودن تمامی راه‌های منتهی به محل فوق؛ دینداران مقید به برگزاری تجمع ضد صهیونیستی در مقابل سفارت اسرائیل را بازداشت می‌نماید و همزمان اداره مسلمانان قفقاز مراسمی کنترل‌شده و محدود با کارکرد تبلیغاتی را برگزار می‌کند و بر خلاف ادعای انجمن دوستی؛ «پاشازاده» هیچ‌گاه در این مراسم شخصاً سخنی علیه اسرائیل بر زبان نمی‌آورد و صرفاً با اشاره به مناقشه قره‌باغ و... برای مردم فلسطین آرزوی سلامتی می‌نماید!

ج) موضوع اختلافی دیگر در دو نوشته فوق‌الاشاره به کارکردهای دینی «... شکور پاشازاده» مربوط می‌گردد. واکاوی اختلاف فوق نیازمند امعان نظر در موارد ذیل‌الاشاره می‌باشد:

* انجمن دوستی در شروع مطلب خود، «پاشازاده» را «رهبر مسلمانان کشورهمسایه جمهوری آذربایجان و منطقه قفقاز»؛ عنوان نموده که با عنایت به محتوای جوابیه انجمن به نظر می‌رسد استفاده ناصواب از تعبیر فوق در حد یک اشتباه لفظی نبوده و به نوع نگاه نویسندگان آن جوابیه مربوط می‌گردد. استعمال عنوان فوق در شرایطی است که نامبرده صرفاً رئیس یک اداره برجای‌مانده از دوران تزارها می‌باشد که این اداره در دوره یاد شده با هدف قطع نمودن ارتباط مسلمانان با حوزه‌های دینی و مراجع تقلید خارج از مرزهای روسیه و همچنین تربیت ملاحی معتقد به ایده‌ها و عقاید تزاری تشکیل گردیده بود و اتفاقاً امروز هم که مسلمانان آذری از حالت یک اقلیت در روسیه تزاری و شوروی کمونیستی به اکثریت مطلق در جمهوری آذربایجان؛ تبدیل شده‌اند؛ اداره مسلمانان قفقاز به عنوان ابزار دست حاکمیت سکولار این کشور با همان اهداف ترسیمی به فعالیت خود ادامه می‌دهد. تبعات منفی استفاده از تعبیر یاد شده برای شخصی همچون «پاشازاده»؛ در حالی بیشتر مشخص می‌شود که بدانیم وی هیچ‌گونه جایگاهی در بین طیف دیندار جمهوری آذربایجان ندارد. در نظر سنجی اینترنتی که اخیراً سایت آذری «مدرن آذ» درخصوص روحانیون مورد اعتماد از دیدگاه مردم آذربایجان انجام داده بود؛ «... شکور پاشازاده» پائین‌ترین سطح اعتماد (۲۴ صدم درصد) را کسب نموده بود. (۲)؛ در چنین شرایطی طبیعی است چنانچه افراد حقیقی یا حقوقی بخواهند در جهت منافع شخصی خود و یا هر دلیل دیگر؛ فردی مانند «پاشازاده» را به عنوان چهره‌ای موجه و رهبر مسلمانان قفقاز و پل ارتباطی نظام جمهوری اسلامی با مسلمانان آذری و قفقازی معرفی نمایند، خواسته یا ناخواسته باعث بدبینی طیف دیندار جمهوری آذربایجان نسبت به ایران اسلامی خواهند بود که خیانتی بزرگ محسوب می‌گردد.

* انجمن دوستی در جوابیه خود ادعا نموده است: «شیخ‌الاسلام با حمایت‌های حیدر علی‌اف؛ زیارتگاه‌های تخریب‌شده توسط رژیم کمونیستی را پس از فروپاشی شوروی سابق مرمت و بازسازی کرده و تعداد مساجد در جمهوری آذربایجان از زمان استقلال آن کشور را از هفده مسجد به بیش از دو هزار مسجد افزایش داده است.» جالب است بدانیم این ادعای بی‌اساس مربوط به مبارز قربانی رئیس دین‌ستیز کمیته رسیدگی به امور دینی است که معمولاً در ملاقات با مقامات جمهوری اسلامی ایران ادعا می‌نماید و متأسفانه تا کنون کسی حتی عناوین این مساجد را از وی درخواست نموده است. این کمیته در سایت خود صرفاً توانسته است مشخصات حدود ۲۷۰ مسجد را منتشر نماید. (۳)؛ علاوه بر این اداره مسلمانان قفقاز و «... شکور پاشازاده» مسئولیت مستقیمی در بازسازی یا ساخت مسجد ندارد و مرتبط نمودن بازسازی برخی زیارتگاه‌ها مانند «زیارتگاه بی‌بی حکیمه» و احداث چند مسجد مانند «مسجد بزرگ حیدر» به وی ادعایی است که انجمن دوستی مطرح نموده است. اقدامات فوق با اهداف خاص داخلی و بین‌المللی و غالباً پس از مقاومت شیعیان آذری در مقابل تخریب مسجد حضرت زهرا(س) در منطقه گونشلی باکو؛ توسط بنیاد حیدر علی‌اف (با ریاست خانم مهربان علی‌اوا همسر رئیس‌جمهوری آذربایجان) و یا تحت نظر مستقیم رئیس‌جمهوری آذربایجان انجام یافته است. ضمناً لازم به یادآوری است بر خلاف ادعای انجمن دوستی؛ زیارتگاه بی‌بی حکیمه در نارداران با اهتمام اهالی این منطقه و سایر دینداران آذری و تحت نظر شورای ریش سفیدان نارداران بازسازی شده و دولت آذربایجان نقشی در آن نداشته است.

* انجمن دوستی اظهار نموده است: «شیخ‌الاسلام برای رتق و فتق امور طلاب آذری در قم؛ نماینده منصوب نموده و به مسائل رفاهی و مشکلات طلاب آذربایجانی مقیم قم رسیدگی می‌کند»؛ اولین سؤالی که در این خصوص به ذهن متبادر می‌گردد اینکه چرا انجمن دوستی اجازه نداده است؛ نماینده جناب «... شکور پاشازاده» در قم به مطالب روزنامه جمهوری اسلامی پاسخ دهد؟ واقعیت این است که نماینده اداره مسلمانان قفقاز در قم؛ نه برای رتق و فتق امور طلاب آذری بلکه در

جهت اهداف مد نظر سرویس امنیتی جمهوری آذربایجان در حال فعالیت است که البته اگر بتواند به رفع برخی توهّمات حاکمیت جمهوری آذربایجان نسبت به طلاب آذری کمک نماید؛ شاید مفید باشد.

* در جوابیه انجمن دوستی آمده است: «با تلاش‌های ... شکور پاشازاده هشت حوزه علمیه در باکو و شهرهای مختلف جمهوری آذربایجان در حال ساخت است و محدودیت تحصیل طلاب آذربایجان در خارج از آن کشور که از طرف مجلس و دولت جمهوری آذربایجان پیگیری می‌شود... ربطی به رئیس اداره مسلمانان قفقاز ندارد.»؛ ادعای فوق در شرایطی است که هشت حوزه علمیه یاد شده که خود «ا... شکور پاشازاده» هم در حاشیه ملاقات رئیس‌جمهوری آذربایجان با رهبری معظم انقلاب خبر از تاسیس آن داده بود؛ نه حوزه علمیه به معنای دقیق آن؛ بلکه هشت کالج آموزشی هستند که با هدف تعطیلی حوزه‌های علمیه اصیل و مدارس دینی مردمی در جمهوری آذربایجان تاسیس شده‌اند. به عنوان مثال در مقابل تخریب حوزه علمیه واقع در زیارتگاه نارداران یک کالج آموزشی در این روستا ساخته می‌شود که نهایت خروجی این نوع مراکز آموزشی؛ فارغ‌التحصیلانی خواهند بود که احکام و آموزه‌های فقهی را در چارچوب منافع سیستم سکولار دولت جمهوری آذربایجان یاد گرفته‌اند. مصداق بارز این گونه فارغ‌التحصیلان امور دینی افرادی مانند الشاد میری خواهند بود که اخیراً در گفت‌وگو با پایگاه اینترنتی «کولیس جمهوری آذربایجان» گفته است: «امروز به این حقیقت رسیده‌ام که معراج، ساختگی بوده است. اصلاً نام معراج هم در قرآن برده نشده است.» (۴) در ارتباط با ادعای انجمن دوستی درخصوص عدم ارتباط محدودیت‌های دینی با اداره مسلمانان قفقاز باید گفت: اتفاقاً این محدودیت‌ها در ارتباط با جناب «پاشازاده» می‌باشد. دولت و پارلمان جمهوری آذربایجان بعد از حوادث نارداران در نوامبر سال ۲۰۱۵ میلادی (آذر ماه ۱۳۹۴) نخست با هدف ایجاد محدودیت برای فعالان و طلاب دینی دست به وضع مقرراتی زد و بعد از مدتی برای مبسوط‌الید نمودن اداره مسلمانان قفقاز و تقویت ارتباط سازمانی این اداره با سرویس امنیت داخلی آذربایجان؛ رفع پاره‌ای از این محدودیت‌ها را منوط به هماهنگی طلاب و فعالان دینی با اداره مسلمانان قفقاز و سرویس امنیت دولتی نمود.

* در جوابیه انجمن دوستی؛ به همراهی «پاشازاده» با حضرت آیت‌الله نوری همدانی در جریان سفر ایشان به باکو اشاره گردیده و از آن به عنوان یکی از نکات مثبت وی یاد شده است. در این خصوص باید یادآور شد: جناب «پاشازاده» که بیشتر از دوستان اندک ولی تأثیرگذار ایرانی‌اش از عدم محبوبیت خود بین طیف دیندار جمهوری آذربایجان مطلع است؛ حداکثر تلاش برای استفاده از فرصت همراهی با یک مرجع تقلید به منظور کسب حداقلی از مقبولیت بین مردم دیندار کشورش را به عمل آورد و در نهایت تاسف بایستی گفت این تلاش وی برای دینداران جمهوری آذربایجان بسیار گران تمام شد. در جریان سفر آیت‌الله نوری همدانی به باکو؛ زمانی که از سوی نیروهای امنیتی از شرکت ایشان در برنامه ملاقات مردمی در شهر گنجه جلوگیری شد؛ «پاشازاده» زمینه حضور آیت‌الله نوری همدانی در نارداران را فراهم آورد که این حضور با استقبال تاریخی و خارج از تصور «پاشازاده» همراه شد و مردم نارداران و دینداران مناطق همجوار با سردادن شعارهای اسلامی به زبان فارسی برای آیت‌الله سنگ تمام گذاشتند. (۵) و حاکمیت جمهوری آذربایجان که همواره مترصد فرصتی برای سرکوب نارداران بود؛ تنها چند ماه بعد از آن؛ با طراحی سناریویی؛ نخست با تبلیغات رسانه‌ای؛ حاج طالع باقرزاده را به دلیل دست‌بوسی آیت‌الله نوری همدانی عنصر وابسته به خارج معرفی نمود و وی را با تروریست‌هایی مانند بن لادن؛ ملاعمر؛ البغدادی و... مقایسه کرد و سپس قشون داخلی آذربایجان به بهانه ساختگی مخفی شدن طالع باقرزاده در روستای نارداران به آنجا حمله نمود که منجر به شهادت چهار دیندار و دستگیری حدود یکصد روحانی و دیندار آذری؛ بی‌احترامی به مکتب امام حسین (ع) و آتش زدن پرچم‌های عزاداری؛ توهین به حوزه علمیه قم؛ تبلیغات فراوان ضدایرانی در رسانه‌های آذری؛ تغییر فضای مذهبی نارداران و... گردید و در همه این مسائل؛ جناب «پاشازاده» تنها نظاره‌گر و فراتر از آن عامل توجیه اقدامات وحشیانه و ضدانسانی و اسلامی حاکمیت باکو بود؛ به گونه‌ای که در همان شب اول حادثه؛ دو تن از روحانیون اداره مسلمانان قفقاز را مجبور نمود تا در شبکه دولتی «آذتی‌وی» حضور یافته و ضمن تبری جستن از حاج طالع باقرزاده؛ او را عامل خارجی (ایران) و تروریست و... معرفی نمایند. البته جناب «پاشازاده» همچنان به این سیاست خود ادامه می‌دهند و چند ماه قبل هم در جریان اعتراض شیعیان آذری به تخریب مسجد حاج جواد؛ وی معترضین را اندک و عوامل خارجی (شما بخوانید ایران) معرفی نمود.

* انجمن دوستی در پاسخ خود ادعا نموده است: «پاشازاده» هزینه‌های تقلید از مقام رهبری را نیز به جان خریده است و...؛ بعید است دوستان این انجمن ندانند که «پاشازاده» بسی سیاستمدارتر از آن است تا اقدامی نماید که برایش هزینه‌ای داشته باشد. وی با ادعای تقلید از حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای کوشیده است خود را از انتقادات دینداران جمهوری آذربایجان که غالباً علاقه‌مندان به جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری هستند؛ برهاند و علاوه بر آن با اظهار نزدیکی به ایران و رهبری آن تلاش نموده است در سیستم حکومتی آذربایجان به عنوان رابط خاص باکو با تهران ایفای وظیفه نماید که نمونه‌هایی از این موضوع در مطلب اول روزنامه جمهوری اسلامی بیان شده است. (۶)

* انجمن دوستی در قسمتی از جوابیه خود پس از بیان موارد فوق‌الاشاره سؤال می‌نماید؛ چگونه می‌شود که مخالفان احتمالی توسعه و رشد مناسبات دو کشور فردی مانند شیخ (پاشازاده) را ضدین معرفی کنند؟ در پاسخ این سؤال بایستی گفت: اولاً پیوند زدن روابط دو کشور به شخصی مانند «پاشازاده» که برخی اوصاف او مورد اشاره قرار گرفت؛ خطاست. چه ارتباطی بین انتقاد از حضور پاشازاده در مراسم مهم تحلیف رئیس‌جمهوری با توسعه و رشد مناسبات دو کشور دارد؟ رئیس پارلمان جمهوری آذربایجان به عنوان نماینده رسمی دولت این کشور در مراسم تحلیف حضور داشت و دیگر نیازی نبود دوستان ایرانی پاشازاده که به منظور جبران محبت‌های شخصی وی؛ درخواست ایشان جهت برگزاری همایش همبستگی اسلامی (به مناسبت اعلام سال ۲۰۱۷ توسط الهام علی‌اف به عنوان سال همبستگی اسلامی!) را بپذیرفته و زمینه‌ساز تشکیل این همایش تشریفاتی شده بودند؛ فراتر از انتظار وی عمل نموده و او را به مراسم تحلیف نیز رهنمون شوند. ثانیاً اقدامات و سیاست‌های ضددینی «پاشازاده» آن قدر روشن و واضح است که هیچ تلاشی نمی‌تواند آن را مکتوم نماید.

علاوه بر آنچه درخصوص کارکردهای پاشازاده درخصوص مسائل دینی مطرح شد؛ ده‌ها موضوع دیگر را نیز می‌توان در این خصوص برشمرد که ذیلاً به صورت اجمال به برخی از آنها اشاره می‌شود:

* جناب «پاشازاده» در آستانه ماه مبارک رمضان گذشته با هدف جلوگیری از محکومیت جنایات رژیم صهیونیستی و نیز رژیم‌هایی مانند آل‌سعود؛ آل‌خلیفه؛ طرح مسائل مربوط به کشورهای اسلامی توسط روحانیون، ائمه جمعه و جماعت و سایر دینداران جمهوری آذربایجان در سخنرانی‌ها، خطبه‌ها و مطبوعات و رسانه‌ها را ممنوع اعلام نمود. (۷)

* جناب «پاشازاده» در آستانه ماه محرم سال قبل؛ طی سخنان خود در همایش ارزش‌های ملی و معنوی کمیته دولتی امور دینی در شهر لنکران؛ اظهار داشت: «حرکت دسته‌های عزاداری در خیابان‌ها در ارتباط با مراسم‌های عزاداری عاشورا مناسب نیست و لذا این‌گونه حرکات بر اساس فتوای شورای قضات اداره مسلمانان قفقاز ممنوع است.» (۸)؛ که بر اساس آن نیروهای امنیتی و پلیس جمهوری آذربایجان مانع شکل‌گیری دسته‌های عزاداری خیابانی شدند.

* جناب «پاشازاده» روزگاری نه چندان دور و قبل از اینکه دولت جمهوری آذربایجان نگران اقدامات وهابیان و نوری‌ها شود؛ ارتباطات گسترده‌ای با این گروه‌ها داشت که یکی از اهداف اساسی آن تضعیف جریان شیعی اصیل در جمهوری آذربایجان بود (۹)؛ علاوه بر این؛ دعوت اخیر «مرکز بین‌المللی گفت‌وگوی دینی و فرهنگی ملک عبدا...» مبنی بر درخواست عضویت «ا... شکور پاشازاده» در این مرکز وهابی و قبول رسمی آن توسط اداره مسلمانان قفقاز نشانه دیگری از ارتباطات وی با آل‌سعود به عنوان پدر معنوی وهابیت می‌باشد.

* جناب «پاشازاده» که در جوابیه انجمن دوستی به عنوان «شیخ‌الاسلام شیعه جمهوری آذربایجان» معرفی شده است، همواره تلاش می‌نماید تا تعداد شیعیان جمهوری آذربایجان را کمتر از میزان واقعی آن اعلام نموده و تشیع را از موقعیت مذهب غالب در جمهوری آذربایجان تنزل دهد؛ در حالی که بر اساس مطالعات میدانی و اظهارات علمای آذری؛

شیعیان جمهوری آذربایجان حداقل ۸۰ الی ۸۵ درصد جمعیت این کشور می‌باشند؛ وی جمعیت شیعیان جمهوری آذربایجان را فقط ۶۵ درصد اعلام می‌نماید. تصریح مقام معظم رهبری در ملاقات الهام علی‌اف به اینکه جمهوری آذربایجان به لحاظ ترکیب جمعیتی دومین کشور شیعی دنیا می‌باشد نشانگر اهمیت این موضوع می‌باشد. (۱۰) البته اقدام آقای پاشازاده در تضعیف هویت شیعی جمهوری آذربایجان صرفاً به مورد فوق محدود نمی‌شود؛ وی با صدور بخشنامه‌ای تلاش نموده است استفاده روحانیون آذری از لباس خاص روحانیت را که در حوزه‌های علمیه قم، نجف و... رایج است ممنوع نماید و روحانیون وابسته به اداره مسلمانان قفقاز مجبورند از لباسی شبیه لباس خادمان دینی ترکیه استفاده کنند. جناب «پاشازاده» خود نیز غالباً این نوع لباس را به تن می‌کند و صرفاً در زمان ملاقات با مقامات ایرانی و مخصوصاً در ایام سفر به جمهوری اسلامی ایران از لباس واقعی روحانیت استفاده می‌کند.

در آستانه برگزاری مسابقات یوروویژن ۲۰۱۲ در باکو، تصمیم دولت باکو به برگزاری رژه همجنس‌بازان در این شهر اسلامی با اعتراض گسترده مراجع عظام تقلید؛ ائمه جمعه و مردم کشورمان به ویژه مردم غیرتمند تبریز مواجه گردید و مردم این شهر در مقابل کنسولگری جمهوری آذربایجان تجمع اعتراض‌آمیز برگزار نمودند و دولت باکو هم توانایی واکنش موثری به این اعتراضات را نداشت. در این شرایط؛ جناب «پاشازاده» «حاج طاهر» نماینده خود در گنجه را به همراه گروهی که دیندار نامیده می‌شدند، جلوی سفارت ایران در باکو فرستاد که عکس‌ها و طرح‌های اهانت‌آمیزی علیه حضرت امام (ره) و رهبر انقلاب را در دست داشتند و نماینده «پاشازاده» هم علیه ایران مصاحبه کرد و از شبکه‌های تلویزیونی باکو پخش شد.

* بی‌توجهی جناب «پاشازاده» به وضعیت زندانیان اعتقادی جمهوری آذربایجان که حدود دو سوم کل زندانیان سیاسی این کشور را شامل می‌شوند؛ وجوه دیگری از شخصیت دینی وی را عیان می‌سازد. زمانی که حاج دکتر موسوم صمداف رئیس محبوس حزب اسلام به دلیل سخنرانی ۱۲ دقیقه‌ای علیه ممنوعیت حجاب اسلامی در مدارس متوسطه؛ به ۱۲ سال حبس محکوم گردید و طی شش سال گذشته در داخل زندان هم همواره مورد آزار و اذیت بوده است و یا زمانی که روحانی برجسته جمهوری آذربایجان به دلیل تحصیل در حوزه علمیه قم و اقامه نماز جمعه در رایون ماسالی به سه سال حبس محکوم گردید و... رئیس اداره مسلمانان قفقاز هیچ عکس‌العملی از خود نشان نداد و تاکنون هم اقدام موثری برای آزادی آنها انجام نداده است.

* سوءاستفاده از مناسبت‌ها و شخصیت‌های ارزشمند اسلامی در جهت خواست حاکمان جمهوری آذربایجان از دیگر کارکردهای جناب «پاشازاده» در حوزه مسائلی دینی می‌باشد. وی طی سال‌های گذشته در مراسمی که در ایام فاطمیه برگزار می‌نماید؛ تمام تلاش خود را مصروف معرفی رئیس‌جمهوری آذربایجان و همسر وی به عنوان خادم اسلام! می‌کند و در این زمینه از تشابه‌سازی‌های غلوآمیز و حتی موهن هم ابایی ندارد.

* جلوگیری از انجام حمایت‌های معنوی موثر مسئولین نهادهای سیاسی؛ فرهنگی و مذهبی جمهوری اسلامی ایران در باکو از طریق برقراری روابط نزدیک عاطفی با آنان از جمله کارکردهای خاص وی محسوب می‌گردد. ایشان که مهارت خاصی در بهره‌گیری از «دیپلماسی هدیه» دارد؛ با برگزاری ضیافت‌های شاهانه و اقداماتی از این قبیل در جهت هدف فوق تلاش می‌نماید. همچنین دولت باکو نیز؛ تعمداً انجام برخی امور عادی نمایندگی‌های سیاسی، فرهنگی و مذهبی ایران در جمهوری آذربایجان را صرفاً بعد از مراجعه مسئولین به جناب «پاشازاده» و توصیه‌های وی انجام می‌دهد تا مسئولین نمایندگی‌های ایران به نوعی وامدار وی باشند.

* البته جناب «پاشازاده» در کنار ویژگی‌های فوق؛ اقدامات مثبتی مانند اهدای خون در روز عاشورا؛ مساعدت در چاپ برخی کتب دینی و... نیز دارند. سخن پایانی:

آنچه بعد از مرور مطالب فوق در ذهن متبادر می‌گردد؛ اینکه انجمن دوستی ایران و آذربایجان که انتقاد یک روزنامه از جناب «پاشازاده» را تاب نیاورده و با آسمان و ریسمان بافتن؛ سعی در تطهیر چهره وی داشته؛ چگونه است طی سال‌های گذشته در مقابل همه اقدامات ضد اسلامی و ضدایرانی وی که تنها به نمونه‌هایی از آن اشاره گردید، سکوت پیشه کرده است؟ راستی این انجمن؛ انجمن دوستی ایران با جمهوری آذربایجان است یا انجمن دوستی با جناب «پاشازاده»؟! این انجمن اگر ورود به مباحث سیاسی اجتماعی و مقوله‌های اسلامی را روا می‌داند چرا تا به حال در قبال حوادث تلخ نارداران که از آذرماه ۹۴ شروع شده و هنوز هم با برگزاری دادگاه روحانیون در بیدادگاه‌های باکو و تداوم استقرار پست‌های نگهبانی قشون داخلی در ورودی نارداران ادامه دارد و در جریان آن بارها به جمهوری اسلامی ایران توهین شده است؛ هیچ اظهارنظری نکرده است؟ به این انجمن که برخی اعضای آن تا کنون به پشتوانه چند سال حضور در نمایندگی سیاسی جمهوری اسلامی ایران در باکو مشغول استفاده یا سوءاستفاده‌های اقتصادی از عنوان این انجمن بودند و اکنون با پیوستن برخی اعضای تازه برگشته از نمایندگی‌های سیاسی و فرهنگی ایران در جمهوری آذربایجان؛ احیاناً قصد ورود به مباحث فرهنگی و دینی را دارد؛ توصیه می‌شود منافع درازمدت جمهوری اسلامی ایران را بر هر چیزی مقدم داشته و آن‌گونه که عنوان این انجمن به عنوان تشکلی غیردولتی ایجاب می‌نماید؛ در جهت تقویت روابط دوستی و هم‌جانبه دو ملت ایران و جمهوری آذربایجان که دارای اشتراکات عمیق فرهنگی؛ تاریخی و مذهبی می‌باشند؛ تلاش نمایند که البته تاکنون هیچ اقدامی در این خصوص از انجمن یاد شده مشاهده نشده است و انتظار می‌رود انجمن دوستی ایران و جمهوری آذربایجان بعد از این با درک صحیح اولویت‌ها که جلوگیری از ایجاد خدشه در اعتماد طیف دیندار و ایران‌نگرای جمهوری آذربایجان نسبت به جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری در صدر این اولویت‌ها می‌باشد؛ به مسئولیت‌های خود عمل نماید و طبیعی است در این میان مراجع ذیصلاح بایستی بیش از گذشته بر اقدامات اقتصادی و فرهنگی این نوع انجمن‌ها نظارت داشته باشند.

مصطفی مرتضوی